

Noen resultater fra kartlegginger av finansiell kunnskap i Norge

Ellen K. Nyhus
Agderforskning

Agderforskning

Om studien

- Del av **OECD** sin internasjonale kartlegging av finansiell kompetanse
- Norsk del av prosjektet ledet av **AksjeNorge**, i samarbeid med **FinansNorge**, **Finansforbundet** og **Agderforskning**.
- OECDs spørreskjema oversatt og tilpasset norske forhold. Spørsmål om aksjer lagt til
- **TNS Gallup** samlet inn data høsten 2015 og har utarbeidet rapport.
- Innsamlingsmetode: Web.
- **Agderforskning** utarbeider rapport basert på denne + tilsvarende undersøkelser fra 2011.
- Det norske prosjektet er finansiert av **Finansmarkedsfondet**.

Resultater kunnskapstest

Regnekunnskap

Websurvey 2015
N=1031
Andel riktige svar
(andel vet ikke)

Se for deg at fem søsken får en gave på 1000 kr. Hvis dette skal deles likt mellom søsknene, hvor mye får hver enkelt? (200 kr)

94,8%
(1,7%)

Du låner 200 kr til en venn en dag, og han betaler tilbake 200 kr neste dag. Hvor mye renter har du fått på lånet? (0)

91,%
(7,6%)

Resultater kunnskapstest

Agderforskning

Renteregning og forståelse for effekten av rentes-rente

Websurvey
2015
N=1031
Andel riktige svar
(andel vet ikke)

Tenk deg at du setter inn 100 kroner på en sparekonto med en garantert rente på 2% pr år. Du setter ikke inn mer penger på kontoen, og du tar heller ikke ut noen penger. Hvor mye vil du ha på kontoen etter ett år, når banken har overført rentene til din konto? *(102 kr)*

79,2%
(11,1%)

Og hvor mye vil det være på kontoen etter 5 år? Vil det være
-mer enn 110 kroner?
-nøyaktig 110 kroner?
-mindre enn 110 kroner?
-Umulig å vite ut fra den informasjonen som foreligger?
-Vet ikke

64,6%
(8,5%)

Resultater kunnskapstest

Agderforskning

Forståelse for inflasjon

Websurvey
2015
N=1031
Andel riktige svar
(andel vet ikke)

Se for deg at søsknene må vente ett år får de får de 1000 kronene, og inflasjonen er på 3,5%. Etter ett år vil de kunne kjøpe:

- Mer enn de kan kjøpe i dag
- Det samme som i dag
- Mindre enn de kan kjøpe med pengene i dag
- Det kommer an på hva de vil kjøpe

69,8%
(8,1%)

Er følgende utsagn sanne eller usanne?
Høy inflasjon betyr at levekostnadene øker raskt
Sant Usant Vet ikke

76,4%
(14,7%)

Resultater kunnskapstest

Agderforskning

Forståelse for investeringsrisiko

Websurvey
2015
N=1031
Andel riktige svar
(andel vet ikke)

Er følgende utsagn sanne eller usanne?

En investering med høy avkastning har mest sannsynlig høy risiko

Sant Usant Vet ikke

87,0%
(10,5%)

Er følgende utsagn sanne eller usanne?

Det er som regel mulig å redusere risiko når man investerer i aksjemarkedet ved at man kjøper flere enkeltaksjer eller investerer i et eller flere aksjefond

Sant Usant Vet ikke

61,5%
(30,5%)

Resultater kunnskapstest

Agderforskning

Forståelse for investeringsrisiko

Websurvey

2015

N=1031

Andel riktige svar
(andel vet ikke)

Hvilket av de følgende utsagn er riktig? Dersom noen kjøper en aksje i selskapet X i aksjemarkedet...

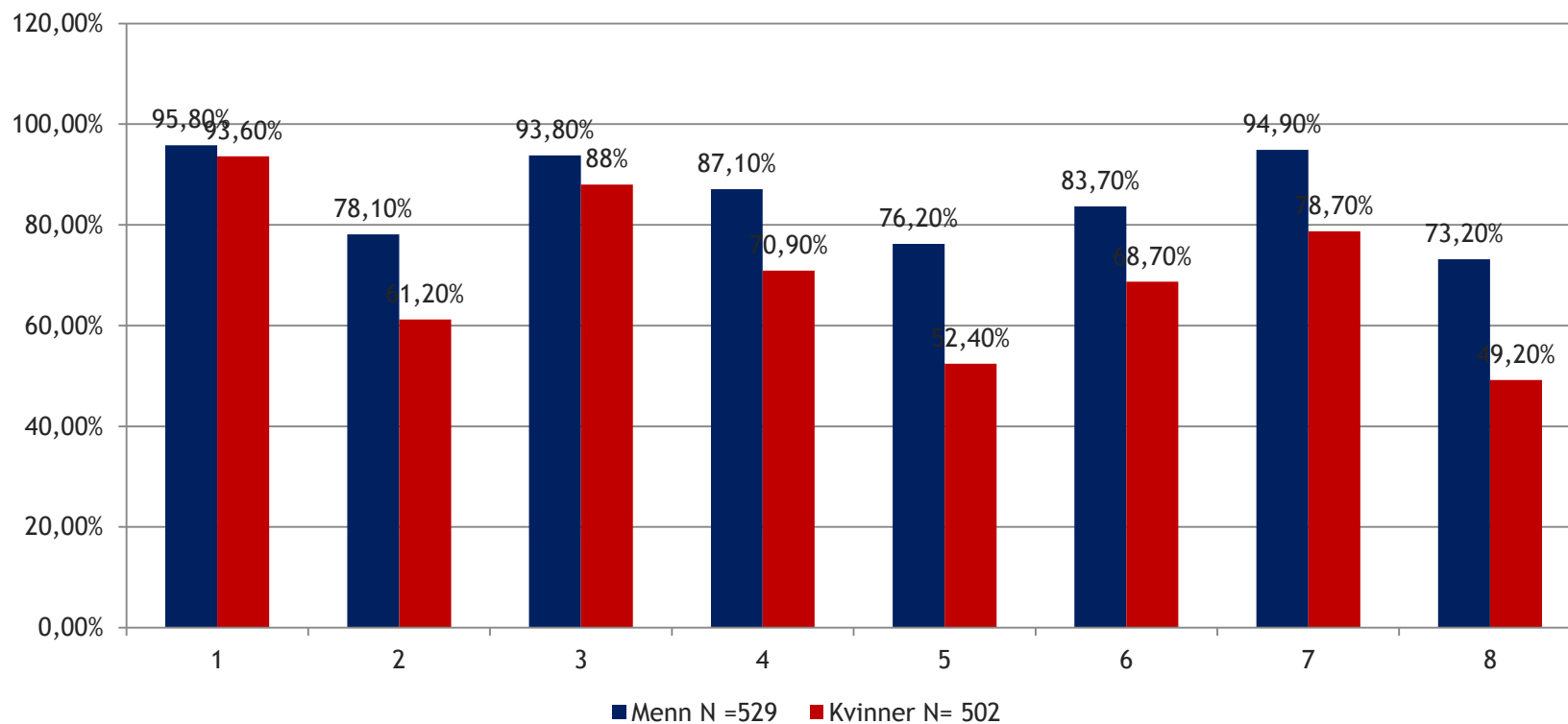
- Eier personen en del av Selskapet X
- Har personen lånt penger til Selskapet X
- Er personen ansvarlig for gjelden i Selskapet X
- Ingen av de øvrige
- Vet ikke

76,2%
(17,2%)

Kunnskap og kjønn

Antall rette på kunnskapsspørsmål for henholdsvis menn og kvinner. Web 2015

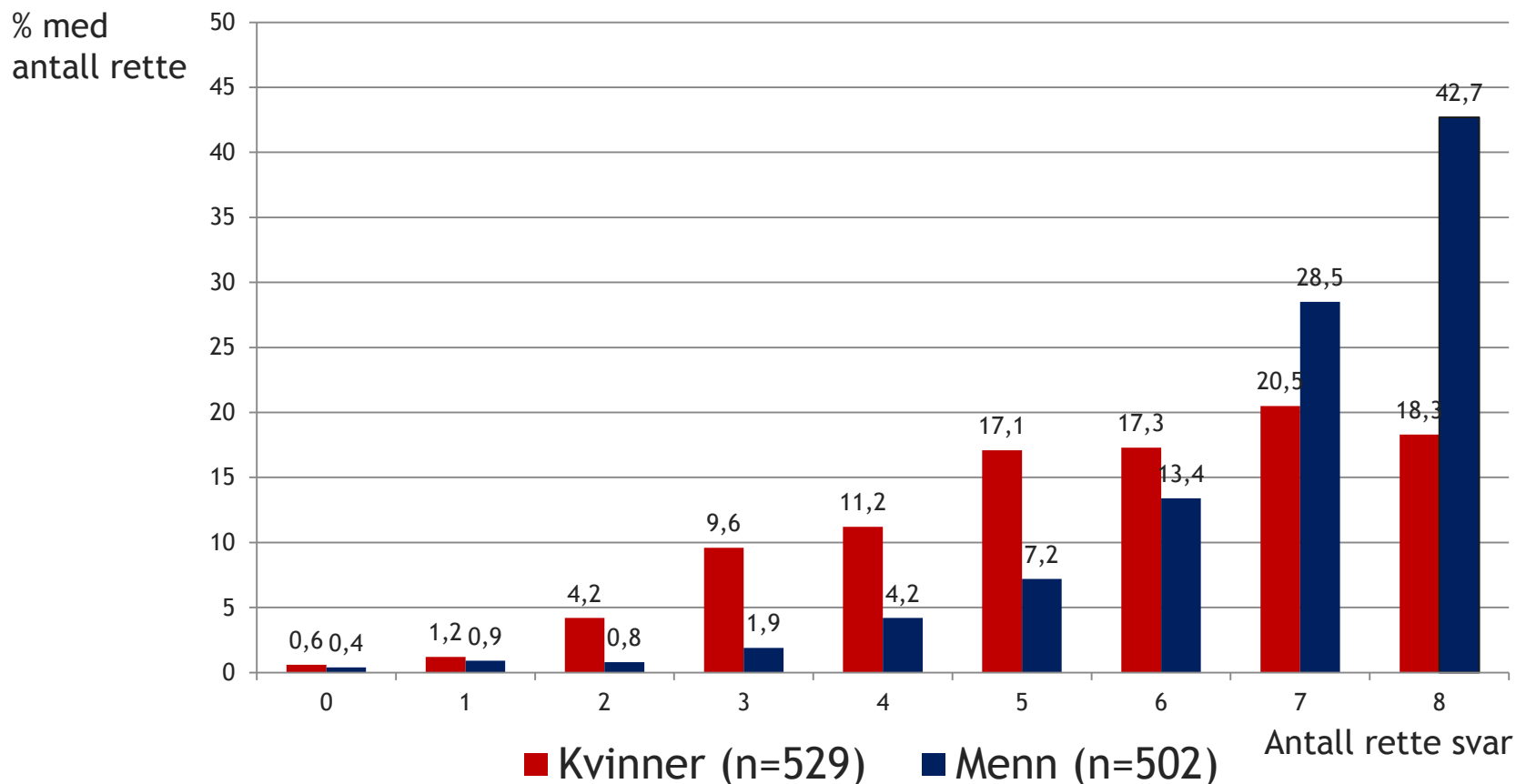
Note: Spørsmålene er: 1. Dele 1000 kr likt på 5 søsken, 2. Kjøpekraft etter ett år når inflasjon er 3,5%, 3. Rente når venn låner 200 kr en dag, 4. Hva vokser 100 kr til på ett år når rente er 2%? 5. Hva vokser 100 kr til på 5 år når rente er 2%? 6. Høy avkastning= høy risiko?, 7. Høy inflasjon = rask økning levekostnader?, 8. Kan redusere risiko ved kjøp av flere ulike aksjer/fond

Fordeling i andel riktige svar for kvinner og menn

Agderforskning

Fordeling andel antall riktige svar for menn og kvinner på 8 kunnskapsspørsmål

Kvinner med høy og lav kunnskap

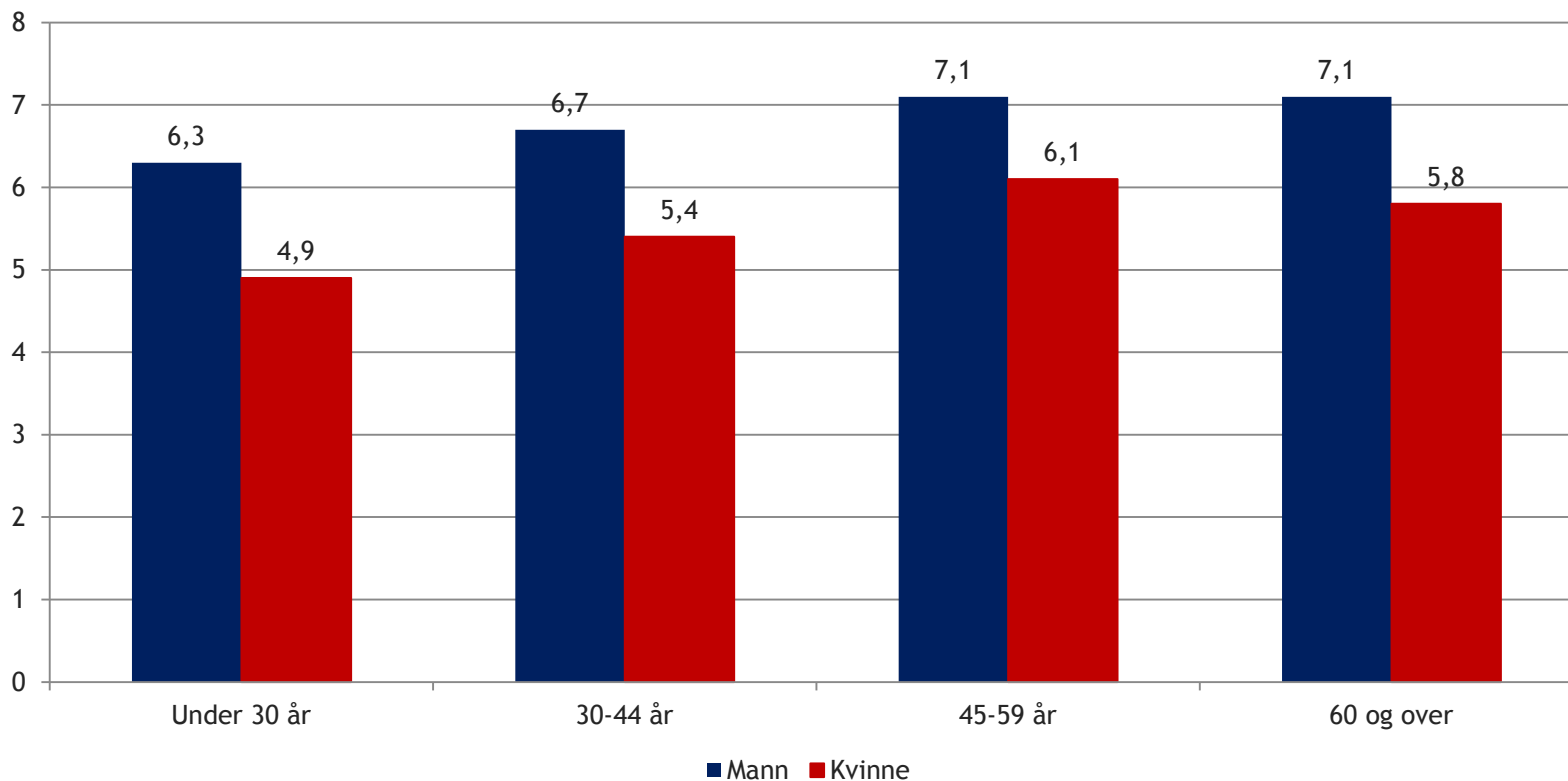
		0-4 rette (n=134)	5-8 rette (368)
Alder - gjennomsnitt		44	51
Bor alene		Nei: 74%	Nei: 75%
Med samboer/ektefelle		Ja: 48%	Ja: 59%
Høyeste fullførte skolegang	Grunnskole	18%	6%
	Videregående	44%	38%
	Master el høyere	3%	14%
Inntekt pr mnd	< 29 000	37%	27%
	29000-48000	34%	38%
	> 48000	10%	27%
Har budsjett?		Ja: 43%	Ja: 30%
Buffer> månedlig inntekt		Ja: 67%	Ja: 79%
Buffer > 6 mnd		Ja: 29%	Ja: 55%
Har opplevd ikke å ha penger til livsopphold siste 12 mnd		Ja: 28%	Ja: 12%
Eier aksjer		Ja: 8%	Ja: 14%
Bekymret for ikke å ha nok penger til livsopphold (5= uenig, 1 = enig)		Snitt: 3,7	Snitt: 4,2
Fornøyd med økonomisk situasjon		Snitt: 2,6	Snitt: 2,3
Økonomisk situasjon hindrer ting som er viktig for meg		Snitt: 3,5	Snitt: 3,8

Kunnskap og alder

Agderforskning

Gjennomsnittlig antall riktige svar på kunnskapsspørsmål om finans for ulike aldersgrupper og kjønn.

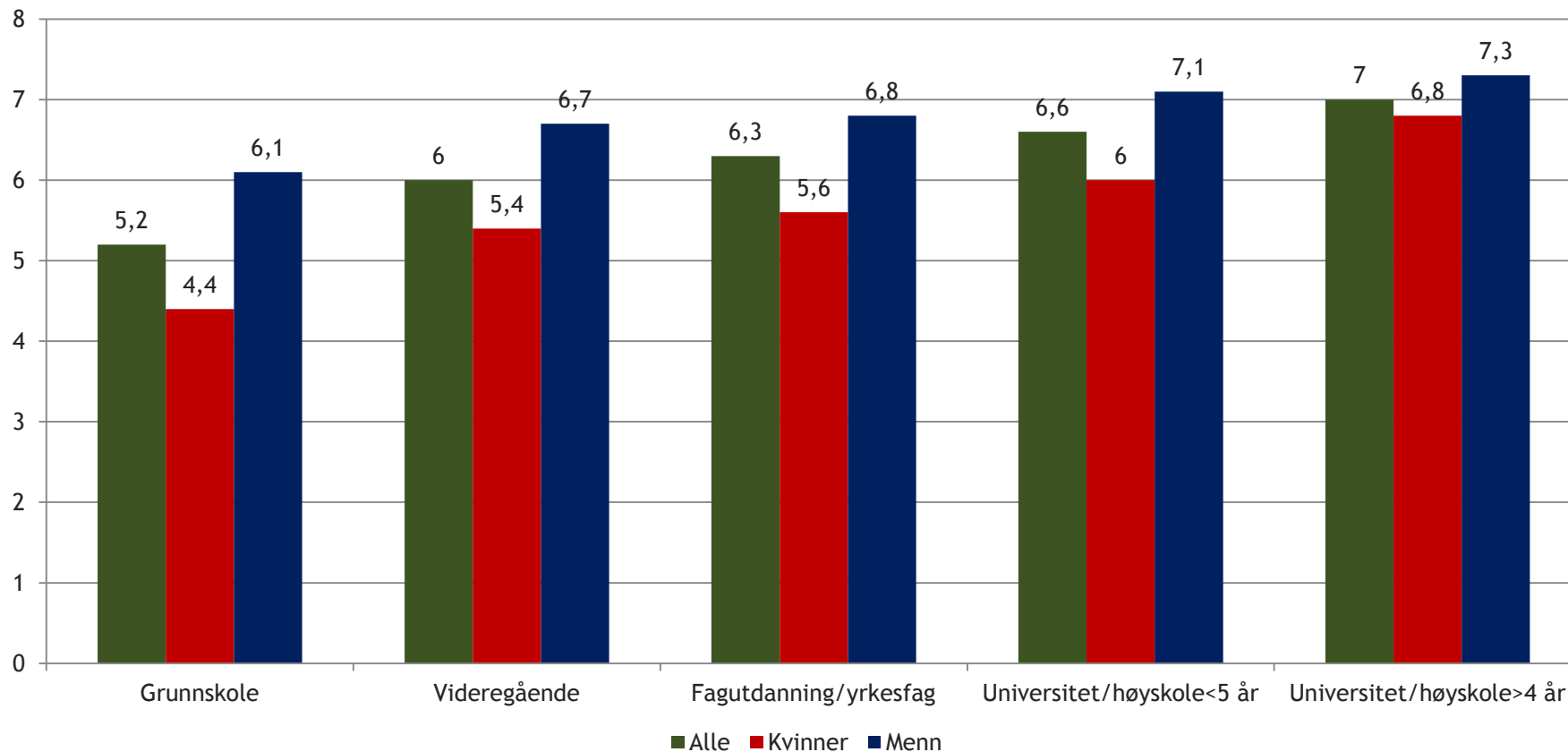

Kunnskap og utdanningsnivå

Agderforskning

Gjennomsnittlig antall riktige svar på kunnskapsspørsmål om finans for ulike aldersgrupper og kjønn.

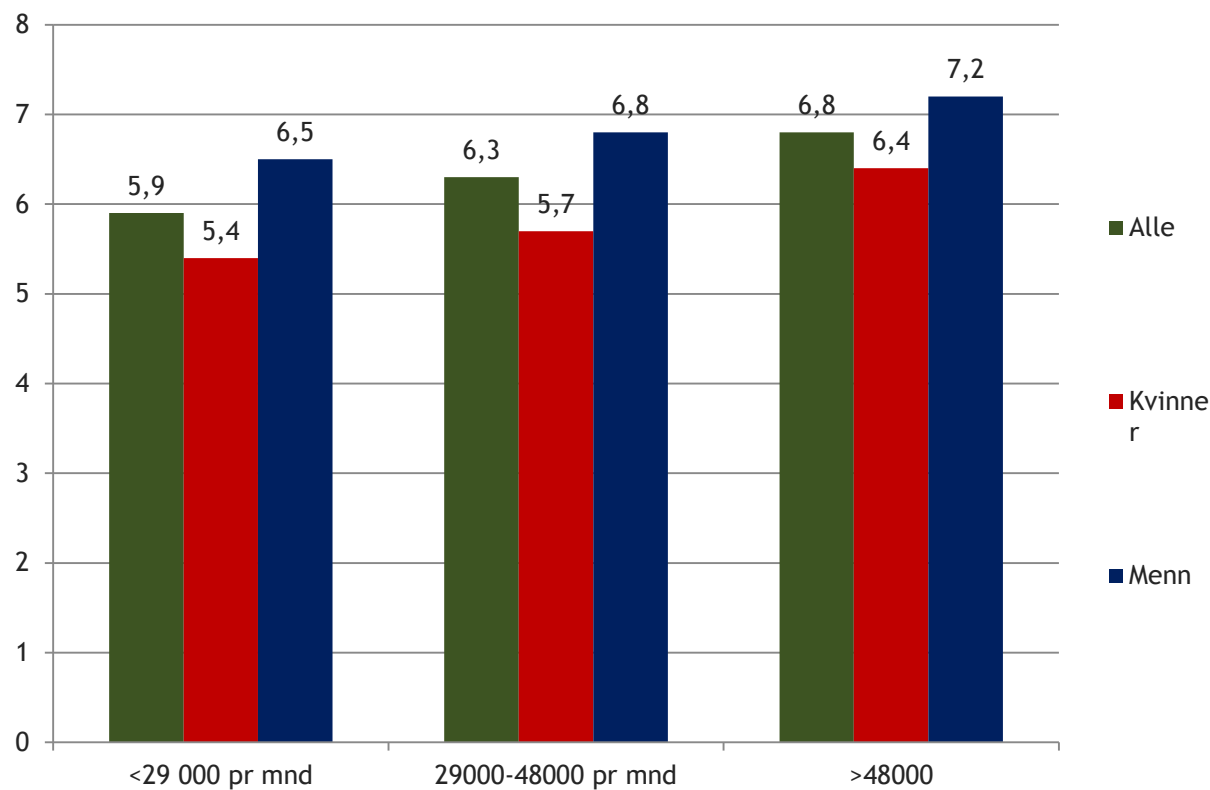

Kunnskap og inntektsnivå

Agderforskning

Gjennomsnittlig antall riktige svar på kunnskapsspørsmål om finans for ulike inntektsgrupper og kjønn.

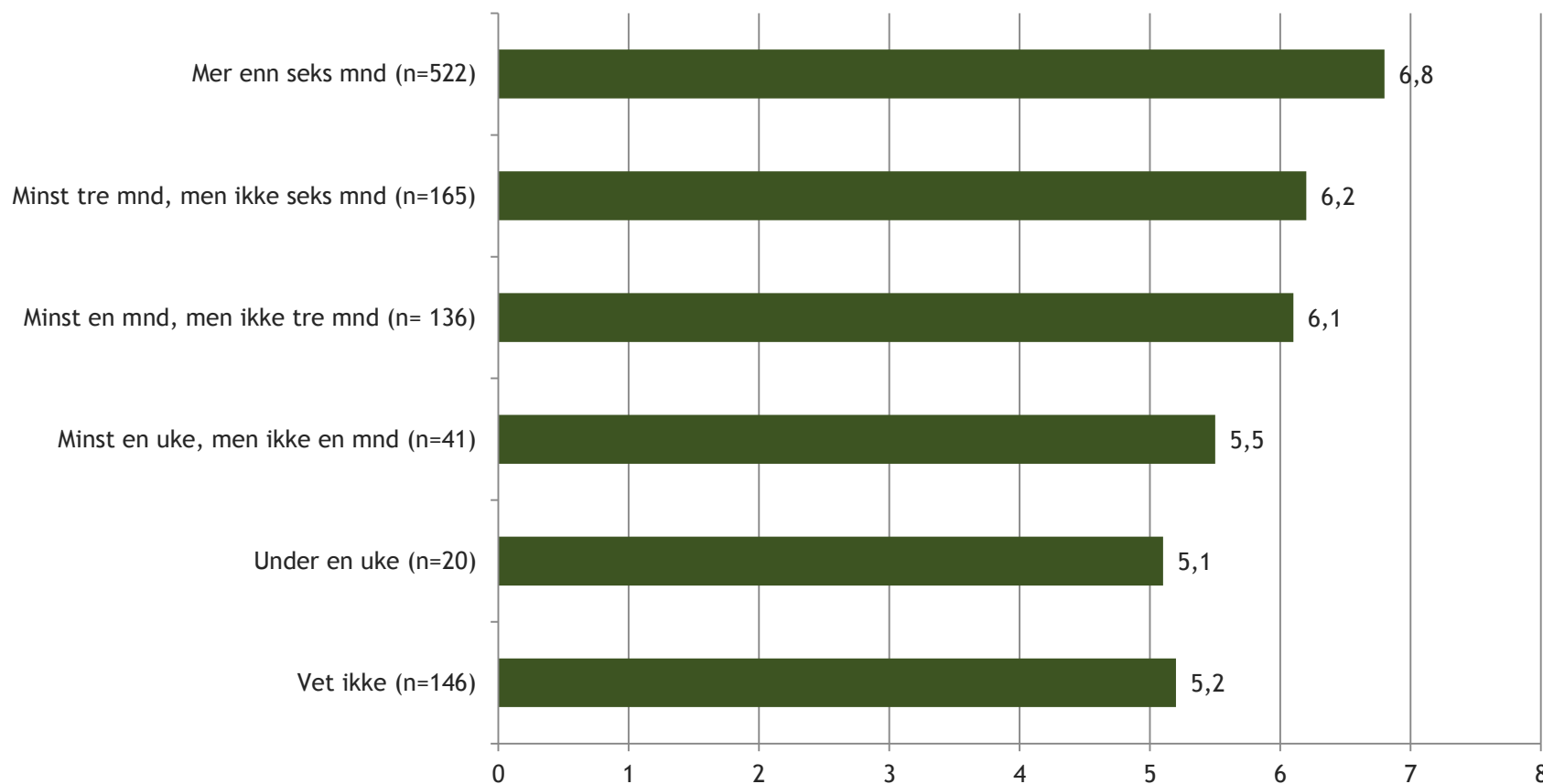

Kunnskap og økonomisk sårbarhet

Agderforskning

Hvis du/dere mister hovedinntekten i husstanden, hvor lenge kan husstanden fortsette å dekke levekostnader uten å låne penger eller å flytte.

Kunnskap og økonomisk sårbarhet 2

Agderforskning

Hvis du personlig må betale en stor utgift i dag - like stor som din månedlige inntekt ville du kunne betale denne uten å låne penger eller spørre venner eller familie om hjelp?

202 av 1031 respondenter svarte nei
Gjennomsnittlig antall rette svar: 5,7.

786 respondenter svarte ja.
Gjennomsnittlig antall rette svar : 6,5.

Noen kan erfare at inntekten ikke dekker utgiftene til livsopphold.
Hvis du tenker på de siste 12 månedene, har du opplevd dette selv?

142 av 1031 respondenter svarte ja.
Gjennomsnittlig antall rette svar: 5,6.

852 av 1031 respondenter svarte nei.
Gjennomsnittlig antall rette svar: 6,4.

Kunnskap og deltakelse i aksje- markedet

Agderforskning

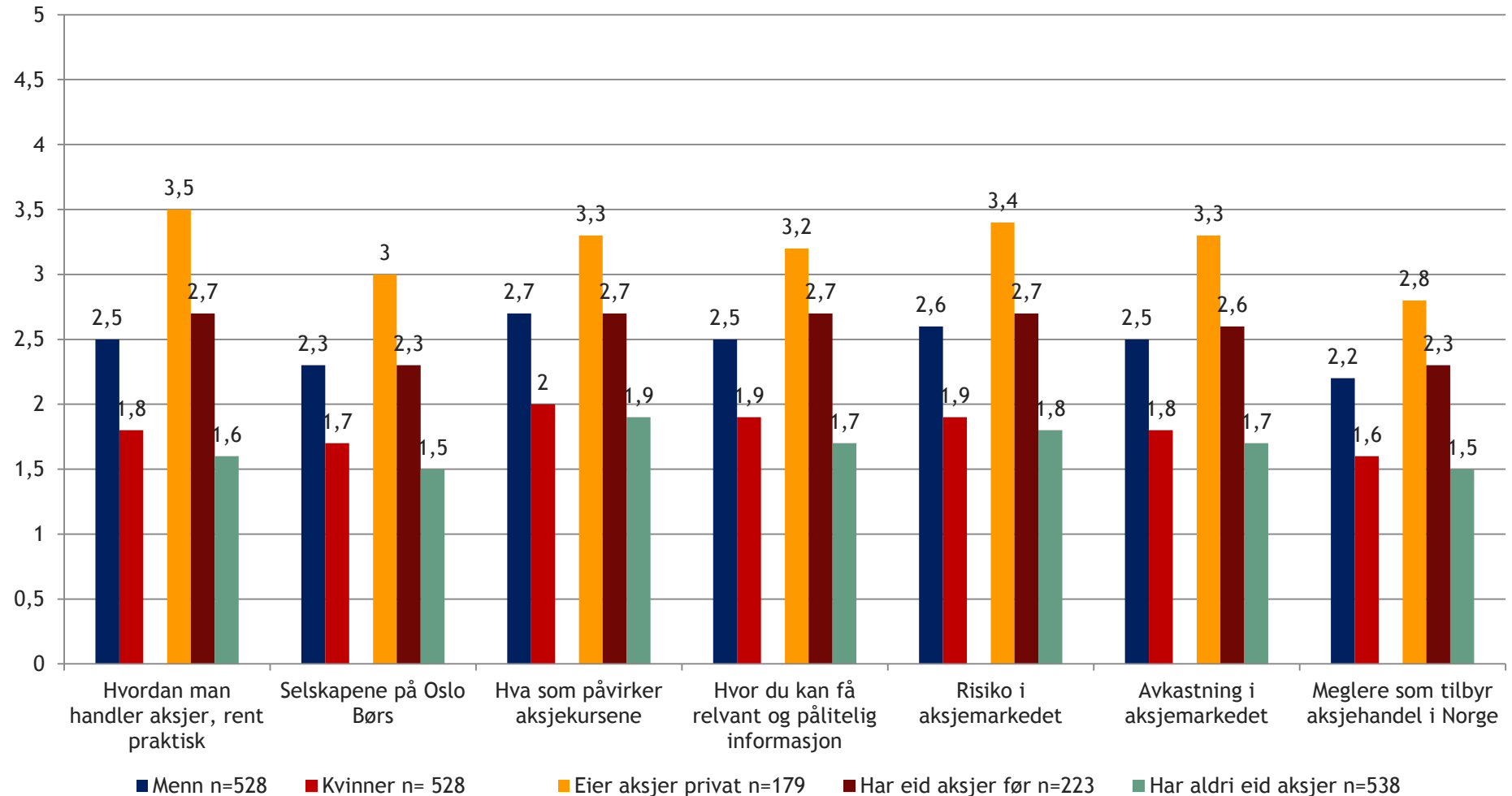
Gjennomsnittlig antall riktige svar for de som har/har hatt aksjer eller fond og de som ikke har

Eierskap av aksjer eller fond	Ja	Nei	Andel menn som har/har hatt aksjer eller fond
Har aksjer	6,8 (n=232)	6,2 (n=774)	61,2%
Har hatt aksjer	6,9 (n=111)	6,2 (n=895)	68,5%
Har fond	6,7 (n=301)	6,1 (n=705)	55,5%
Har hatt fond	6,7 (n=153)	6,2 (n= 853)	64,7%

Kunnskap om aksjemarkedet og aksjeeierskap

Agderforskning

Note: Spørsmålet var: Hvor god kjennskap har du til følgende faktorer nyttet til aksjesparing i børsnoterte selskaper? 5 betyr «meget god kjennskap» og 1 er 'ingen kjennskap'.

Konklusjon

Nordmenn scorer generelt høyt på kunnskapstesten i finans.

Men - Er testen for lett i forhold til hvor komplisert finansmarkedet er?

Som i andre land finner vi at

- de unge

- kvinner

- de lavt utdannende

- de med lavest inntekt

har et lavere kunnskapsnivå enn andre og derfor er mer sårbare.

Høyere kunnskap er relatert til høyere sparebuffer, mindre sannsynlighet for betalingsproblemer, større deltakelse i aksjemarkedet.